

Bokanmälningar

Göran Skogh och Per Samuelsson:

Splittring eller sammanhållning i svensk försäkring?

I boken *Splittring eller sammanhållning i svensk försäkring?* från Stiftelsen Forum för Rättsekonomi, (Lund 1985), diskuterar Göran Skogh och Per Samuelsson effekterna av etablering av försäkringsmäklare i Sverige, en fråga som är under utredning av Försäkringsverksamhetskommittén.

Inledningsvis presenteras den nuvarande regleringen av försäkringsmäklares verksamhet, formulerad i den s k marknadsföringsöverenskommelsen (MÖ). MÖ är en överenskommelse inom försäkringsbranschen, där försäkringsmäklares verksamhet begränsas genom att mäklare, som förmedlar försäkringar i ett flertal bolag, inte erhåller provision från försäkringsbolagen. Provision ges endast till försäkringsbolagens egna försäljare (ombud), vilka i allmänhet bara representerar ett bolag.

På detta sätt begränsas konkurrensen i distributionen av försäkringar. Skogh och Samuelsson pekar på möjligheten av effektivitetsvinster i form av lägre priser eller produktutveckling om konkurrensbegränsningen upphörde, d v s mäklarverksamhet underlättades. Andra argument för och emot en sådan åtgärd är att försäkringsmäklare skulle kunna underlätta för konsumenterna att skaffa sig en överblick över försäkringsmarknaden, respektive att försäkringsmäklare skulle kunna fungera som ett fördyrande mellanled på försäkringsmarknaden:

Skogh och Samuelsson gör en genomgång av försäkringens egenskaper som vara och en försäkringsmarknads principiella struktur och speciella egenskaper, grundade i försäkringsbolagets brist på information om försäkringstagaren (*moral hazard* och negativt urval = *adverse selection*) och i försäkringstagarens brist på information både om framtida risker och om vad olika försäkringar innebär.

I en diskussion om försäkringsbolagets kostnadsstruktur framförs att anskaffning, d v s förmedling och försäljning av försäkringar, kan separeras från den övriga verksamheten och med fördel bedrivs i liten skala.

Detta tillsammans med argumentet om värdet för konsumenterna av en mäklares överblick och opartiskhet jämfört med ombud representerande endast ett bolag, leder Skogh och Samuelsson till slutsatsen att försäkringsmäklares etablering borde uppmuntras genom att MÖ avskaffas. Fördelarna med en sådan åtgärd anser de uppväga nackdelar med eventuellt fördyrade försäkringar.

Nästa steg är att studera orsakerna till att den existerande regleringen ser ut som den gör. MÖ tolkas som ett uttryck för försäkringsbolagens ambitioner att begränsa konkurrensen i distributionen av försäkringar, vilket i sin tur möjliggörs av statsmaktens önskan att försäkringsbolagen ska vara få och därmed lättare att styra.

Styrningen eftersträvas av framför allt fördelningspolitiska skäl. Konkurrensbegränsning av typen MÖ ses som ett pris man får betala för att försäkringsbranschen ska vara styrbar i andra dimensioner. Skogh och Samuelsson driver tesen att det priset är onödigt högt, en tanke

som utvecklas något i en diskussion om allmänintresse kontra partsintresse i regleringen av försäkringsmarknaden i allmänhet.

Avslutningsvis hävdas att MÖ inte är att betrakta som en lag utan som en privaträttslig överenskommelse och att det är tveksamt om den ens egentligen innebär att mäklartjänster förhindras, vilket leder till slutsatsen att det inte är förenat med alltför stora svårigheter att möjliggöra etablering av försäkringsmäklare i Sverige.

Splittring eller sammanhållning i svensk försäkring? är en trevlig och lättläst bok; som fallstudie en intressant genomgång av en sida av svensk försäkringsmarknad; som inlägg i debatten en nog så övertygande argumentering för fördelarna med etablering av försäkringsmäklare. Man kan dock notera att slutsatsen om mäklartjänsters önskvardhet bygger starkt på argumentet om att det är möjligt att till små kostnader separera anskaffningsverksamheten från försäkringsbolagets övriga verksamhet. Avsaknad av stor driftsfördelar i anskaffningsverksamheten är inte i sig ett tillräckligt villkor för detta, det är ju ändå möjligt att det finns "samt driftsfördelar" (*economies of scope*) mellan anskaffningsverksamhet och försäkringsbolagets övriga verksamhet, vilket skulle kunna göra att separering av verksamheterna medförde ökade kostnader. Detta är i och för sig inte något hinder för att fördelarna med mäklare uppväger eventuella ökade kostnader, men det är en poäng att notera en potentiell sådan avvägning.

Astri Muren
Princeton University